

# Zadlužení evropských států je neudržitelné

„Statistika nám pomáhá pochopit správně minulost a děje, které se odehrály, jejich logiku, strukturu, regionální zvláštnosti a dynamiku, jen se s daty nesmí fixlovat,“ konstatuje **Eva Kislingerová**, vedoucí katedry podnikové ekonomiky Vysoké školy ekonomické v Praze.

## *Jaký máte názor na finanční krizi v Řecku?*

Řecko je specifický případ, který je v moderních vyspělých zemích naprosto neobvyklý. Nikoliv svou finanční krizí, takových krizí již bylo hodně a jistě jich ještě daleko více bude. Řecko je šokující tím, že i když jde nesporně o demokratickou a relativně vyspělou zemi, došlo zde k falšování statistik, a to hned několikrát. Podílely se na tom různé orgány státní správy, a to včetně vlády, což je zcela nepřijatelné a pro mnoho kolegů, kteří se zabývají makroekonomikou, to znamenalo značné zpochybnění celého statistického systému.

## *V komunistických zemích se také řada čísel vůbec nezveřejňovala nebo se upravovala.*

Ale mezi komunistickým systémem a západní demokracií je přece absolutní rozdíl! Ostatně z hlediska řízení socialistického hospodářství byla upravená čísla vedlejší, protože asymetrie a nerovnováhy plánovaného hospodářství byly tak velké, že nějaké upravené statistické číslo s tím již nemohlo naprosto nic udělat. V demokracii je ale upravování statistiky smrtelným hříchem, protože demokratická společnost je mimo jiné založena na svobodě informací a na svobodném přiřazování relevance informacím. Data pocházející ze státní správy a institucí vlády musí být přesná v tom smyslu, že to musí být nejkvalitnější čísla, jaká jsou k dispozici. Pokud kvalitní nejsou nebo pokud jsou tato čísla dokonce falšována, pak jde o ohrožení základů demokracie v pravém smyslu toho slova. A za druhé platí, že trend nás sice na leccos upozorní, ale pokud ho interpretujeme ideologicky či politicky a nikoliv ekonomicky, pak je jedno, co tento trend ukazuje. Dávno přece ekonomové diskutují o tom, že země s vysokými deficity a nízkou důvěrou investorů v politickou stabilitu budou mít na trzích potíže. Stejně tak ekonomové vědí, že zadlužení evropských států je již neudržitelné. Ale statistici ani ekonomové nemají žádnou politickou výkonnou ani legislativní moc, takže je v celku jedno, že varují před dalším vývojem.

## *Takže ani podniky nemůže statistika včas varovat?*

O krachu firem se rozhoduje v rovině toho, co teprve bude. Když situace nastane, je již o osudu firmy rozhodnuto. Ale jakákoliv statistika nemůže nikoho varovat. Statistika je vždy o minulosti, povětšinou dokonce o minulosti relativně dávné, tedy o tom, co se dělo před dvěma, třemi měsíci, před půl rokem nebo před rokem. Pokud bychom se podívali na makroekonomiku, pak ta má poněkud dlouhodobější mechanismy a tady již můžeme o určitém varujícím momentu, který mohou dodat národní



prof. Ing. Eva Kislingerová, CSc.

Působí jako vedoucí katedry podnikové ekonomiky na Vysoké škole ekonomické v Praze. | Dvacet let pracovala v různých pozicích v podnikové praxi, se kterou i nadále úzce spolupracuje. | Je členkou několika oborových rad doktorského studia v oboru podniková ekonomika a management, členkou Vědecké rady VŠE v Praze, Fakulty podnikohospodářské VŠE v Praze a Ekonomicko-správní fakulty v Brně. | Ke klíčovému tématům, která jsou dlouhodobě ve středu jejího zájmu, patří podniková ekonomika, manažerské finance, oceňování podniku a rozborů výkonnosti. | Je autorkou nebo spoluautorkou významných knih vážících se k tématům její profesní orientace. Jejím posledním titulem je „Podnik v časech krize“ (Grada, 2010), který je odbornou veřejností považován za velmi přínosné dílo.

účty, samozřejmě hovořit. Je tu otázka trendu, který je nutné sledovat a který nám opravdu může do jisté míry říci, co se děje.

#### ***Pokud statistika trochu kulhá za realitou, proč je tedy tak důležitá?***

Statistika není kanárek v dole. Důležitost statistiky je v tom, že nám pomáhá pochopit správně minulost a děje, které se odehrály, jejich logiku, strukturu, regionální zvláštnosti, dynamiku a podobně. Což je dokonce daleko podstatnější a užitečnější, pokud bychom ale uměli data správně a bez ideologického prizmatu analyzovat a vydolovat z nich to poučení, které obsahují. Je zde jedna oblast, která se sice netýká národních účtů, ale která, myslím, v současných statistikách chybí mikroekonomům i makroekonomům. A tou je daleko větší pokrytí otázek insolvence a vůbec propojení dat, která mají k dispozici některá ministerstva s daty zjišťovanými prostřednictvím statistických výkazů. Víme toho málo o insolvencích, víme toho málo o struktuře zadlužení podniků, o zadlužení podle sektorů ekonomiky, odvětví, velikosti podniků a podobně. Nemáme dostatečná data o struktuře kapitálu podniků. Těch oblastí by v tomto směru bylo více.

#### ***Vaše činnost je zaměřena na podnikový sektor. Využíváte při tom národní účetnictví nebo spíše produkční statistiky Českého statistického úřadu?***

Z hlediska ekonomického výzkumu, což platí i o mikroekonomii a podnikové ekonomice, jsou samozřejmě podstatné obě statistické oblasti. Ekonomie je komplexní věda, a proto potřebuje i komplexní statistické podklady – pro řadu našich bádání jsou dokonce důležité i takové statistiky, které na první pohled nemají s podnikovou ekonomikou nic společného. Například demografické údaje. Nicméně i badatel v oblasti podnikové ekonomiky potřebuje výsledky národních účtů – ať již je to struktura výdajů rodin nebo agregátní údaje, jako je vývoj HDP a podobně. Navíc asi nejzajímavější a nejučinnější jsou takové badatelské pokusy, které kombinují tyto celkové pohledy a pohledy z mikrosféry.

#### ***Jsou podle vás národní účty v rozporu s produkčními statistikami?***

V určitých obdobích dynamických změn, ať již kladných nebo záporných, mohou národní účty a produkční statistiky působit jakoby rozporně. Jde ale spíše o logiku plynoucí z jejich charakteru a z toho, že národní účty jsou nutně komplexnější. Ovšem také o poznání pomalejší.

#### ***Vyhovuje vám struktura dat vydávaných Českým statistickým úřadem a Eurostatem?***

To je na dlouhou diskusi, ale obávám se, že v některých případech je zde určitý rozpor mezi potřebami praxe a vydávanými daty. Některé časové řady nejsou kompatibilní, protože během posledních let například došlo k přeměně metodiky. Jinde jsou používány v příbuzných řadách jako cenové hladiny různá období, což potom značně komplikuje vědeckou práci, například analýzy vzájemné závislosti těchto řad. Bylo by vhodné, kdyby v nějakém nedalekém období došlo mezi statistickým úřadem a ekonomickou veřejností k větší a důkladnější diskusi o tom, co veřejnost – z praxe i z vědy – vlastně potřebuje a jaké údaje by ocenila.

#### ***Ve statistice hodně záleží na kvalitě podkladů – výsledcích statistického zjišťování, zpracování údajů a dopočtech. Který článek tohoto řetězce je podle vašeho názoru ten nejslabší?***

To je otázka dost odborná a specificky statistická, na což já asi neumím přesně odpovědět. Mám jistě pochybnosti o kvalitě sběru dat. Teď ho-



vořím o těch údajích, které pocházejí z reálné ekonomiky. Ale vzhledem k tomu, jaké je množství respondentů a jak sofistikované metody jsou používány pro dopočty, tak zřejmě nekvalita u menšiny respondentů nemusí vést ke špatné kvalitě výstupních dat.

#### ***Slyšela jsem, že si vaše katedra provádí sama šetření v podnicích. Je to snad proto, že nemáte důvěru v data Českého statistického úřadu?***

V žádném případě! Především ty ankety, které pořádáme, nemají ani tu nejmenší ambici konkurovat nějak číslům ČSÚ. My spíše zjišťujeme probíhající rozhodovací mechanismy, jejich zaměření, směřování, strategické cíle společností v tom smyslu, že nás zajímají otázky typu, na kolik subjektů se společnost respondenta chystá podat insolvenční návrhy a podobně. Jinak se snažíme zjišťovat vztahy, které ČSÚ zjišťovat nemůže a ani to nemá v popisu práce. Tak například je pro nás zajímavé vědět, který typ podniků podle velikosti a regionu propouštěl více než jiný. Zajímá nás vztah manažerů k zaměstnancům, hodnocení jejich loajality, inovačních schopností a podobně. To jsou věci, které nenajdeme ani v jinak velmi užitečných konjunkturálních průzkumech.